

Mijn commentaar bij het lezen van het Jezus boek van Joseph Ratzinger. Ik verkies deze naam omdat hij dit boek persoonlijk heeft geschreven en niet als hoofd van de rooms katholieke kerk.

Bij het lezen van zijn voorwoord werd het mij duidelijk dat het een boek is, geschreven binnen de traditie van de Rooms Katholieke Kerk. Met het onderstaande wil ik dat verduidelijken.

Joseph Ratzinger gaat uit van de theologie zoals deze vorm heeft gekregen in het Conciliedocument 'Dei Verbum'. In het Conciliedocument 'Dei Verbum' over de Goddelijke openbaring is duidelijk opgenomen:

“De taak nu om op authentieke wijze het geschreven of overgeleverde woord Gods te verklaren is alleen aan het levend leerambt van de Kerk toevertrouwd”.¹ Dit wordt door Paus Johannes Paulus II nog eens tijdens een audiëntie op 24 april 1985 onderstreept. Het document heet: 'Overlevering en Heilige Schrift zijn de levende bedding voor de overbrenging van de goddelijke openbaring'. Hierin zegt de paus o.a: “Hier rijst het probleem van de authentieke uitleg van het woord van God, geschreven of overgeleverd door de Traditie. Die gezaghebbende uitleg is 'alleen toevertrouwd aan het levende leraarsambt van de Kerk, dat zijn gezag uitoefent in de naam van Jezus Christus’”.² Zoals we weten is het oordeel van de Kerk praktisch aan de paus voorbehouden. Want na de laatste sessie van het Tweede Vaticaans Concile, “had de toen zo genoemde ‘zwarte week’ veler enthousiasme definitief stukgeslagen (Paus Paulus greep toen in, zodanig dat de bisschoppelijke collegialiteit werd ingeperkt; hij stelde dat de paus naar goeddunken met of zonder het wereldepiscopaat de katholieke kerk kan besturen)”. Het enthousiasme bleef bij velen nog jaren duren; er kwam een zekere vernieuwing. Sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw is het ‘inleveren’ geblazen.³ We kunnen dit ook zien bij de bisschopbenoeringen van A. J. Simonis en J.M. Gijsen.

Tot op heden heeft ook de huidige paus Benedictus XVI geen veranderingen aangebracht in de zienswijze dat de paus het laatste woord heeft. In het voorwoord van zijn boek schrijft hij: ‘De Constitutie over de goddelijke Openbaring van het Tweede Vaticaans Concilie noemde dat in nummer 12 al duidelijk als een grondprincipe van theologische exegese: wie de Schrift wil verstaan in de geest waarin geschreven is, moet aandacht schenken aan de inhoud van en de eenheid van de Schrift als geheel’. Op het eind van dit stuk wordt beschreven hoe uiteindelijk alles onderworpen wordt aan het oordeel van de Kerk: ‘Want dit alles betreffende de schriftverklaring is uiteindelijk onderworpen aan het oordeel van de Kerk, die de goddelijke opdracht en de bediening vervult om het woord van God te bewaren en te vertolken’.⁴

De theologische en exegetische ontwikkelingen die gaande waren werden hierdoor ingeperkt. We kunnen denken aan de mensen die vanuit het Vaticaan zijn berispt of een verbod gekregen hebben om aan de universiteiten nog langer te doceren. Denkt o.a. aan Hans Küng, Marie-Dominique Chenu, Karl Rahner en Edward Schillebeeckx. Recentelijk nog Jon Sobrino. Ook de gehele bevrijdingstheologie is door het Vaticaan afgevoerd.

Joseph Ratzinger geeft in zijn boek commentaar op de moderne exegese welke in de jaren vijftig van de vorige eeuw tot ontwikkeling kwam. Hieronder valt volgens mij ook het onderzoek van pater Edward Schillebeeckx voor zijn boek “Het verhaal van de Levende”. Pater Schillebeeckx zegt: ‘De eerste bedoeling was: het verhaal over Jezus los te maken uit al die dogmatiek en terug te gaan naar die mens Jezus van Nazareth, die toen en toen, daar en daar is opgetreden, en heel die weg volgen - wat hij gezegd en gedaan heeft en hoe zijn apostelen daarop reageerden en vooral hoe zij reageerden op zijn kruisdood’. Joseph Ratzinger schrijft: “De ‘historische Jezus’ en de ‘Christus van het geloof’ raakten van elkaar los en kwamen steeds verder uit elkaar te liggen”.⁵ En verder: “Maar wat kan de betekenis zijn van het geloof in Jezus als de Christus, in Jezus als Zoon van de levende God, als juist de mens Jezus zo volstrekt anders was dan de evangelisten Hem

---

¹ Dei Verbum. tweede hoofdstuk, artikel 4 onder nr: 10

² Audiëntie 24 april 1985 nr: 5

³ God is ieder ogenblik nieuw: gesprekken met Edward Schillebeeckx, hoofdstuk 10

⁴ Vlg. Vaticanum I, dogm. const. over het katholiek geloof, Dei Filius hoofdst. 2

⁵ Jezus van Nazareth van Joseph Ratzinger blz. 9

beschreven hebben en als de Kerk Hem verkondigt op basis van de Evangelies?”⁶ Ik zie duidelijk hierin ook dat het boek geschreven is vanuit een christologische en dogmatische benadering van de exegeze.

Joseph Ratzinger schrijft: ‘Wat ik er vast niet apart bij hoeft te zeggen, is dat dit boek op generlei wijze een document van leergezag, maar enkel en alleen een uitdrukking is van mijn persoonlijke zoeken naar het gelaat van de Heer’ (zie Ps 27,8).⁷ Het zoeken naar het ‘gelaat van de Heer’ wordt in het boek duidelijk omkaderd binnen de officiële leer van de Kerk. Mijn vraag is, laat Jezus zich wel vinden binnen een vastgesteld kader? We geloven immers in een ‘Levende Heer’ en een levende kerk. Als de Heer en de kerk levend is, dan moet de leer levend zijn en kan die niet ingekaderd worden. Men mag Gods scheppend werken niet blokkeren. Een levende leer is geen aanval op het geloof maar een erkenning van Gods scheppende kracht.

Mijn conclusie is: dat dit boek niet iets toevoegt aan wat al bekend was over Jezus. Het is meer een officiële zienswijze van de R .K. Kerk, hoe de gelovigen, Jezus moeten zien. De schrijver geeft zelf aan hoe bepaalde teksten vanuit het evangelie moeten worden geïnterpreteerd. Het spontaan ontmoeten met Jezus wordt hierdoor onmogelijk gemaakt. Gelukkig zijn er katholieke geloofsgemeenschappen die open staan voor een onbelemmerde en onbevooroordeelde ontmoeting met Jezus.

Oldemarkt, oktober 2007

Wim van den Hoek, pastor

Onafhankelijke Katholieke Geloofsgemeenschap

van de Heilige Ambrosius.

www.okg-heilige-ambrosius.nl

---

⁶ God is ieder ogenblik nieuw: gesprekken met Edward Schillebeeckx, hoofdstuk 2

⁷ Jezus van Nazareth van Joseph Ratzinger blz: 19